

ΠΑΝΤΟΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ

Α

ΛΥΡΙΚΑ

—

Βότσαρης.

(Ἐγγραφή ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ νὰ μουσουργηθῇ ὑπὸ ἐπισήμου μουσουργοῦ
ὡς Cantate).

—

Ἀναστάσεως ἡμέρα!
Φῶς ἐκλάμπ' εἰς τὸν αἰθέρα,
φλόξ εἰς ἄκρας ὑψηλάς.
Ἀνηγέρθη ἐλευθέρα
ἡ πολύδοξος Ἑλλάς.

Πάλλει τῶν μαχῶν τὸ δόρυ·
σεύονται κοιλάδες, ὄρη
καὶ ἄκται μετὰ βοῆς·
Χαῖρε, κ' ἐν θριάμβοις χῶρει
ἡ ἀρχαία ἡρώϊς!

Ἐξ ἁσιανῶν τελμάτων
ἐπὶ σέ, ὦ γῆ θαυμάτων,
ἔπνευσεν ἡ καταιγίς,
καὶ ἐσβέσθης ὡς διάττων
ἄστρον, ὁ φωστήρ τῆς γῆς.

Ἐκ τῶν βάθρων τὴν γῆν σείων,
ἔστρωσε δι' ἐρειπίων
ὁ ἀνιλεῆς τυφὼν
τὴν πατρίδα τῶν ἀνδρείων,
τὴν ἐστίαν τῶν σοφῶν·

Κ' εἰς δεσμὰ σκληρᾶς δουλείας
κεῖτ' ἐκτάδην τραυματίας
τῆς Ἑλλάδος ὁ λαός,
τῆς μεγάλης ἱστορίας
ὁ πρωτότοκος υἱός.

Δειλὴ κ' ἔντρομος ἀγέλη
σείρει δέσμια τὰ μέλη,
κ' εἰς νυκτὸς σκοτίαν βόσκει.
Πλήν, τί τοῦτο;... Ὑποφώσκει!
'Ανατέλλει! 'Ανατέλλει!

Ἡ αὐγὴ χαράζει μόλις.
Πᾶσα χώρα, πᾶσα πόλις
ἐξυπνᾷ, ὑποκινεῖται,
καὶ τὰ ὄρη
δαφνηφόροι
διατρέχουσιν ὀπλῖται.

Τίς ὁ προχωρῶν ἀψήφως
τῶν φαλάγγων μεταξύ;
Εἶν' ὁξὺ αὐτοῦ τὸ ξίφος,
καὶ τὸ βλέμμα του ὁξὺ.

Εἶν' ὁ Βότσαρης. Τὸ Σούλι
ἔχει φωλεὰν ὁ λέων,
ὅπου λόχ' ἡρώων νέων
νεκροὶ πίπτουν, ὅχι δοῦλοι.

Ἄμα ἤκουσε τὸν κρότον
τῶν πολεμικῶν σαλπίγγων,
ἡ πατρίς τὸν εἶδε πρῶτον
δι' αἱμάτων καὶ ἰδρώτων
νὰ ριφθῇ, τὴν σπάθην σφίγγων.

Ὅπου πλήττει τὰ ἐδάφη
ὁ ἀγέρωχός του ποῦς,
μαχητὰς ἐμοῦσ' οἱ τάφοι,
καὶ τυράννων αἷμα βάφει
τῶν βουνῶν τὰς ἀτραπούς.

Πάλη αἶρεται ἀγρία.
Τὰ Ὑρκανικὰ θηρία
ῥομήσαν αἰμοχαρῇ,
κ' αἷμ' ἀχνίζον τὰ πεδία
τῆς Ἑλλάδος πλημμυρεῖ.

Μετὰ φονικῶν ὀργίων
πᾶσαν πόλιν καὶ χωρίον
νέμεται πυρκαϊά,
καὶ τὸ αἷμα τῶν σφαγίων
δι' ἐκδίκησιν βοᾷ.

Εἰς τὰ ὕψ', ἰδοῦ, ἐφάνη,
Καὶ ξιφήρης σπεύδει, φθάνει
ἄγγελος ἐκδικητής.
Λόχος μαχητῶν βλαστάνει,
Βότσαρη, ὅπου πατεῖς.

Πρὸς τὸ Μεσολόγγι βαίνει, καὶ ἡ θαλασσία πόλις,
τῶν ἡρώων φωλεά,
φρικιᾶ,
καὶ ἀστράπτουν τὰ πλευρά της, κ' ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὅλης
διὰ σιδηρῶν στομάτων τὴν ἀνάστασιν βοᾷ.

Ἄλλ' ἰδοῦ, ὀφθαλμὸς ὅπου βλέπει,
τὸν ὀρίζοντα πέριξ καλύπτει
μελανὴ καὶ διάφλογος σκέπη.
Δάση, ὄρη, τὴν γῆν πᾶσαν κρύπτει.

Εἶναι φόνου πυκνούμενα κύματα,
εἶν' ἐχθρῶν μυριάδες λυσσῶσαι.
Αἶμα ρέ' εἰς τ' ἀνήμερα βήματα,
καὶ φλογῶν ἀναθρώσκουσι γλῶσσαι.

Ἐγερθῆτ', ἐγερθῆτε
τῆς πατρίδος οἱ θύται.
Ὁ βωμός της ἐστήθη.
Εἰς τὴν χεῖρα τὸ ξίφος!
Ἄνὰ εἷς πρὸς ἓν στίφος!

Δὲν μετροῦνται αἱ χεῖρες, μετροῦνται τὰ στήθη.

Θὰ σφαγῇτ' ἐπ' ἐνδόξου πεδίου·
ἀπηνεῖς θὰ σᾶς σχίσωσι λύκοι.
Καὶ ὁ θάνατος πλὴν τοῦ ἀνδρείου,
καὶ αὐτὸς εἶναι νίκη.

Εἰς τῶν τάφων σας τὰ χεῖλη
φωταυγῆς ἄς ἀνατείλῃ
τῆς Ἑλλάδος ἀστήρ.
Περιπτύξασθε ἀλλήλους,
γονεῖς τέκνα, φίλοι φίλους,
τὴν μνηστὴν ὁ μνηστήρ.
Ἐν ᾧ δ' οὕτω συνελίσσει
τὴν ψυχὴν ἢ ψυχὴ,
ἐξ αὐτῶν ἄς ἀναβρύσῃ
ἢ θερμὴ προσευχή:

« Σὲ τὸν Θεὸν ἐν οὐρανοῖς
κράζ' ἢ ψυχὴ μας ἐσφαί.
Πίπτουν κ' ἐγείρονται λαοὶ
ἅμα τὴν χεῖρά σου κινεῖς.

« Τὰ ὅπλα τῆς ὀργῆς σου
ἐγέρθητι κ' ἐνδύσου.
Τὴν τυραννίαν πάταξον.
Δὸς θάνατον γενναῖον·
καὶ εἰς σκηνὰς δικαίων
τὰ θύματα κατὰταξον ».

Σύγκρουσις ξιφῶν !
 Φοβερός τυφών !
 Μαίνονται τὰ πυροβόλα.
 Πανταχοῦ σφαγή !
 Ἐρυθρὰ ἡ γῆ,
 ἐρυθρὰ εἶν' ὅλα.

Τὰ δεσμὰ καθημαγμένα
 ἐπισείουν μυριάδες.
 Κλίνατ', Ἕλληνες, αὐχένα,
 ἢ σκορπίσθητε φυγάδες.

Ὅχι ! Ἕλλην πρὶν τραπῇ
 καὶ εἰς τὸν ζυγὸν πρὶν κλίνη,
 τὸν ἀρπάζ' ἡ ἀστραπή
 τοῦ θανάτου ἢ πυρίνη.

Ἴδού, ὁ δαυλὸς εἰς πυρίτιν προσήχθη·
 ἡ γῆ συνετρίβη, ὁ ἄδης ἠνοίχθη.
 Λίθοι, ξύλα, χώματα,
 μέλη σάρκες, πτώματα
 πίπτουσιν εἰς στρώματα·
 κ' εἰς τὸν οὐρανὸν ἡ πόλις τῆς καταστροφῆς
 ὅτι αἶρεται νομίζεις ἀκτινοστεφής.

Οὕτω, παντεπόντα, κρίνεις
 εἰς τὰς θείας σου βουλάς ; —
 Ἐπεσες, καὶ θενὰ μείνης
 ἄπνους, ἐνδεὴς ἀμύνης,
 ἀνεκδίκητος, Ἑλλάς ;

Ἄνεκδίκητος ; Οὐδόλως.
 Ὅφρις εἰς τὸ σκότος ἔρπει ;
 Εἶν' ὁ Βότσαρης. Τὸν τέρπει
 συμμιγῆς ἀνδρεία δόλος.
 Μόνος κατὰ μυριάδων
 εἰς ἐχθρῶν σκηναῖς ἐμβαίνει.
 Μάχαιραν δὲν κρύπτ' εἰς κλάδον·
 εἰς τὸ στῆθος τὴν θερμαίνει.

Εἰς τὸ αἷμα τοῦ φονέως
 τῆς πατρίδος του τὴν νίπτει.
 Τὸν Σατράπην νεκρὸν ῥίπτει·
 ὅμως καὶ αὐτὸς πληγεῖς,
 « Πατρίς », κράζει, « νίκη, κλέος
 εἰς τὰ ὅπλα σου ! » καὶ πίπτει
 κατὰ γῆς,
 κ' ἐκ τοῦ αἵματός του νέος
 θαλλὸς δάφνης ἀνακύπτει.

Φύλλ' ἀθάνατα μυρία,
 ποτισθεὶς εἰς αἷμα, τρέφει
 πᾶς πολύδοξός της κλάδος.
 Καταβᾶσα δὲ εἰς νέφη
 ἡ Θεὰ Ἐλευθερία,
 δρέπει ἐξ αὐτῶν, καὶ στέφει
 τοὺς κροτάφους τῆς Ἑλλάδος.

Χαῖρε, εἰς αἰῶνας χαῖρε,
 τῶν λαῶν σεπτὴ τροφός.

Εὐκλεεῖς σου αἱ ἡμέραι !
 Ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος φέρε
 τὸ ἀθάνατόν σου φῶς.

Ἡ ἔγερσις τῆς Θεσσαλίας.

(Κατὰ μουσικὴν τοῦ K. Aventino Valenti, συντεθεῖσαν ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ ὕμνου :
 Le triomphe des Hellenes τοῦ Ταγματάρχου Β. Νικολαΐδου, 1880).

1.

Ἑλλήνων παῖδες, εἰς τὰς ἀκρωρείας
 χρυσῇ ἐχάραξεν αὐγή,
 καὶ τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας
 βογγᾶ καὶ σείεται ἡ γῆ.
 Ἀρκεῖ δουλείας ὕπνος. Ἐγερθῆτε
 κ' εὐχήθητε εἰς τὸν Θεόν,
 κ' υἱοὶ ἀγωνιστῶν, δειχθῆτε
 ἐφάμιλλοι τῶν παλαιῶν.

2.

Πατρίς Ἑλλάς, οἱ ἥρωες οἱ πάλαι
 στεφάνους σ' ἔπλεξαν τιμῆς.
 Ἡμέρ' ἐκ νέου ἔρχονται μεγάλαι.
 Θὰ σὲ δοξάσωμεν κ' ἡμεῖς.

Αἰῶνας στρέφεις ἔνδακρυ τὸ βλέμμα,
 ζητοῦσα ἐλευθερωτάς·
 Σοὶ φέρομεν ἀντὶ δακρύων αἷμα,
 καὶ τὰς καρδίας μας αὐτάς.

3.

Γενναῖοι, ἄγωμεν! Δὲν ὑποφέρει
 Ἑλλήνων τράχηλος ζυγόν.
 Τὴν νίκην ἢ τὸν θάνατον ἂν φέρῃ,
 ἐπίφθονος εἶν' ὁ ἀγών.
 Δάφν' εἰς ἀνδρείων αἷμα φυομένη,
 κόσμημα τάφου ἀγλαόν,
 ἀμάραντος εἰς τοὺς αἰῶνας μένει
 εἰς γενεὰς ἐκ γενεῶν.

4.

Τίς εἶν' ὁ ξένος ὁ ἡμᾶς ἀγέλην
 εἰλώτων σήμερον καλῶν ;
 Ἄς δείξωμεν πῶς ἔτι ζῇ ὁ Ἕλλην,
 ὁ Ἕλλην τῶν Θερμοπυλῶν.
 Ὅπλίσωμεν τὴν χεῖρα δι' ἀσπίδος,
 διὰ τοῦ ξίφους τοῦ πιστοῦ,
 καί, θάνατος ἢ νίκ' ὑπὲρ πατρίδος
 καὶ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ !

Τοῖς εὐεργέταις τοῦ Ἀρσακείου.

(Κατὰ προϋπάρχουσαν μουσικήν).

Εὐγνωμοσύνης ἑορτὴ μεγάλη !
 Πλὴν τῶν χειλέων κ' ἡ καρδία ψάλλει
 παιᾶνας τῶν εὐεργετῶν.
 Ζωὴ των τῆς πατρίδος ἡ ζωὴ.
 Εἰς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
 τιμὴ καὶ κλέος ἔσσει.

Ὁ θέλων εὐγενῇ καρπὸν νὰ δρέπη,
 τὸ σπέρμα ὑγιῶς νὰ τρέφη πρέπει.
 Σεῖς τῆς πατρίδος τρυφερὰν
 καλλιεργεῖτε τὴν σποράν·
 τὸ δ' ἔθνος, τιμῶν,
 τὴν μνήμην ἑορτάζ' ὑμῶν.

ΑΣΜΑ

Τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μουσικοῦ Συλλόγου.

(Ἑμελοποιήθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου).

Αἰ πρὶν τὴν Ἑλλάδ' ἀρμονίας πληροῦσαι
κ' ἐκείθεν τὴν γῆν, τί ἐγίνατε, Μοῦσαι;
Ἑσίγησαν, Φεῦ!
Καὶ σὺ ὁ τὴν λύραν τανύσας πολλάκις
κατόπιν αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη τῆς Θράκης,
ποῦ εἶσαι, Ὀρφεῦ;

Ἡ βλάστησις ποῦ τοῦ γενναίου ἐδάφους;
Ἑτήρησ' ἐρείπια μόνον καὶ τάφους
ἢ γόνιμος γῆ.
Ἡ γῆ τῶν ἐμπνεύσεων ἔμεινε στεῖρα.
Σιγᾷ ὁ αὐλὸς καὶ τὸ ἄσμα κ' ἡ λύρα.
Τὰ πάντα σιγή!

Ἄλλ' ὄχι! Ὁ ψίθυρος τῆς Κασταλίας
οὐδέποτε παύ' εἰς σκιρτώσας καρδίας
ἀψόφως ἤχων.
Μικρὸν πρὸς μικρὸν κραταιοῦται, καὶ τέλος
λαμπρὸν καὶ ῥαγδαῖον ἀκούεται μέλος,
ἤχῳ τῶν ψυχῶν.

Εὐχαί, ἱκεσίαι ἐλπίδων καὶ πόνων
ἐγείρονται ὡς εἰς τοῦ Πλάστου τὸν θρόνον
εἰς ὕμνων πτερὰ.

Τὴν ἔξαλλον φρένα βακχεύει ὁ οἶνος·
ὄρμαῖ ἢ ἀνδρία· οἰμόζει ὁ θρῆνος·
σκιρτᾷ ἢ χαρά.

Ἄφ' οὗ ὑποφώσκ' εἰς σεπτὰς ἀκρωρείας,
καιρὸς δι' ἡμᾶς ἱερᾶς Θεωρίας,
ὦ παῖδες Μουσῶν.

Ἄς πίνωμεν αὖθις Καστάλιον κύμα,
καὶ μεμετρημένον ἄς φέρωμεν βῆμα
εἰς τὸν Παρνασσόν.

**Εἰς τὴν ἐστέασιν τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ μου Ὀθωνος
μετὰ τῆς Ἀγγελικῆς Ζερβουδάκη.**

(Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 13 Ἰουνίου 1888).

Ἐνόμιζον τοῦ βίου μου ὁ πολυποίκιλος ἱστός
μέχρις ἐσχάτου στήμονος πῶς εἶχεν ὄλος ὑφανθῇ.
Οὐδ' ἤλπιζον, ἢ ρίζα του, ἀφ' οὗ εἰς γῆρας μαρανθῇ,
πῶς ἔτι θεν' ἀνέδιδε καλλιανθές τὸ ἐνεστώς.

Ἄλλ' ἐξ αὐτῆς ξηρᾶς, ἰδού, ἄκμαϊος αἵρεται βλαστός,
καὶ ὑπὸ θάλλον φύλλωμα καλύπτει θάμνον εὐανθῆ.
Μακραίων αὐτοῖς ἄνθησις καὶ καρποφόρος νὰ δοθῇ
τοῖς εὐχομαι, βίος χρυσοῦς, πασῶν εὐλογιῶν μεστός.

Καὶ τὴν εὐδαιμονίαν των κοινὴν ὁ χρόνος κλώθων,
νὰ ἐνυφαίνῃ ἔρωτα καὶ σύμπνοιαν διηνεκῇ,
εἰς πλήρωσιν ἀπάντων των τῶν ἀμοιβαίων πόθων.

Ἡ πρόνοια πᾶν βῆμά των ἐπὶ τῆς γῆς ἄς διοικῇ·
κ' ἔστω τοῦ βίου ἔμπειρος ὁδοποιὸς ὁ Ὅθων,
ὁ δ' ἄγγελος ὁ τὴν ὁδὸν στολίζων, ἡ Ἀγγελικὴ.

Κατὰ τὴν ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀναχώρησίν μου.

Ἀφήνω τὴν ὁμήγουριν τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων,
τὴν στέγην τὴν φιλόξενον, νεοστεφῇ τὸν θάλαμον,
κ' ἐγκαταλείπω δύσθυμος τὸν χρυσοῤῥόαν Νεῖλον,
τὸ γένος εἰς τὴν κοίτην του φθονῶν τῶν κροκοδείλων,
τὸν φοίνικα τῆς ὄχθης του καὶ τὸν ζαχαροκάλαμον.

Εἰς τὴν Ἑλλάδ' ἀπέρχομαι. Δὲν λέγω τοῦτο σκώπτων.
Μὴ δὲν ἀπῆντησα κ' ἐδῶ Ἑλληνισμὸν ἄκμαϊον;
καὶ τῶν Ἀράβων μεταξύ, Φελάχων, Μαύρων, Κόπτων,
ὁ Ἕλληνα δὲν σεμνύνεται προέχων καὶ προκόπτων;
Κ' ἐδῶ Ἑλλάδα χαιρετῶ, τὴν γῆν τῶν Πτολεμαίων.

Ἄλλὰ ν' ἀπέλθω πέπρωται· κ' εὐχὰς ἐκπέμπω τῷ Θεῷ
 ἵνα τῇ ποίμνῃ τῶν ἐδῶ Ἑλλήνων δαψιλεύσῃ
 ὅ,τ' ἡ καρδία των ποθεῖ· τῷ δὲ φιλτάτῳ μοι υἱῷ
 καὶ τῇ γλυκεῖᾳ νύμφῃ του καὶ τοῖς αὐτῆς γονεῦσι
 βίον μακρὸν καὶ ὄλβιον καὶ τ' ἀγαθὰ τοῦ Φαραῶ.

